

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

POSTOJ SPOLEČNOSTI K REGISTROVANÉMU
PARTNERSTVÍ NA ÚZEMÍ JIŽNÍCH ČECH

Vedoucí práce : Mgr. David Urban

Autor práce: Kamila Hauptmanová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3.

2008

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Prachaticích, dne 30.května 2008

Podpis

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Davidu Urbanovi za cenné rady, užitečné připomínky, trpělivost a metodické vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat svým rodičům, své sestře a především svému příteli za podporu při psaní práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
A <u>TEORETICKÁ ČÁST</u>	8
1. HOMOSEXUALITA	8
1.1. DEFINICE HOMOSEXUALITY.....	8
1.2. HOMOSEXUÁLNÍ IDENTITA A HOMOSEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ.....	8
1.3. HOMOFOBIE ANEB STRACH Z HOMOSEXUALITY.....	9
2. POJETÍ HOMOSEXUALITY V NÁBOŽENSTVÍ	9
2.1. JUDAISMUS.....	9
2.2. ISLÁM.....	10
2.3. POSTOJ KATOLICKÉ CÍRKVE.....	10
3. TEORIE VZNIKU HOMOSEXUALITY	11
3.1. BIOLOGICKÁ TEORIE.....	11
3.2. PSYCHOLOGICKÁ TEORIE.....	11
4. REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	12
4.1. AKCEPTACE HOMOSEXUÁLNÍHO MANŽELSTVÍ V EVROPĚ	12
4.2. ČESKÁ REPUBLIKA A REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ.....	13
4.2.1. <i>HISTORIE PROSAZOVÁNÍ REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ V ČR</i>	14
4.2.2. <i>STRUČNÉ SHRNUTÍ ZÁKONA O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ</i>	15
5. ORGANIZACE A SDRUŽENÍ HOMOSEXUÁLŮ V ČR	17
5.1. GAY A LESBICKÁ LIGA.....	17
5.2. OBČASNÉ SDRUŽENÍ CODE004.....	18
5.3. STUD BRNO.....	19
5.4. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ COLOUR PLANET.....	20
5.5. JIHOČESKÁ LAMBDA.....	20
6. POSTOJE K HOMOSEXUALITĚ A REGISTROVANÉMU PARTNERSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ	21
6.1. POSTOJE K HOMOSEXUALITĚ.....	21
6.2. POSTOJE K REGISTROVANÉMU PARTNERSTVÍ.....	23

B <u>VÝZKUMNÁ ČÁST</u>	25
7. ZÁVĚR	47
8. PŘÍLOHA	48
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
10. ABSTRAKT	52
11. ABSTRACT	53

„Velká opravdová láska ukáže svou sílu jen tehdy, podaří-li se jí z dvou milenců, slabých lidí, udělat tvory nebojící se ani změn, ani neštěstí, ani rozloučení, ani nemoci, ani života a smrti.“

Ivo Andric

ÚVOD

Pro téma mé práce jsem se rozhodla z toho důvodu, že v dnešní moderní společnosti je pojem registrované partnerství velmi aktuální. Zajímá mne, jak se k registrovanému partnerství staví společnost, vzhledem k tomu, že je toto téma poměrně čerstvé a především v médiích bylo a je často zmiňované.

V teoretické části práce bych chtěla seznámit čtenáře s problematikou homosexuality vůbec a se základními teoriemi, týkající se jejího vzniku. Pojem homosexualita totiž úzce souvisí s tématem mé práce a proto jsem se jí zde také zčásti věnovala. Osvětlnila jsem homosexualitu v diskurzu psychologie, biologie a historie a také popsala, jak se staví k homosexualitě vybraná náboženství.

Především bych však ráda přiblížila to, jak je postoj k registrovanému partnerství determinován společností. Ve své práci se dále zabývám obsahem zákona o registrovaném partnerství v České republice a také tím, co předcházelo jeho vzniku. Další kapitola je zaměřená na organizace a sdružení, která se věnují homosexuálům v České republice.

Předmětem výzkumné části mé práce je analýza informovanosti veřejnosti o problematice registrovaného partnerství na zemi jižních Čech. Ráda bych se pokusila (prostřednictvím strukturovaných rozhovorů) zjistit, zda-li se nějak výrazně liší míra informovanosti mladé generace od generace starší a také to, zda si dokáží lidé utvořit o dané problematice nějaký názor.

Celkově můžeme situaci v naší zemi považovat za příznivou v porovnání s ostatními postkomunistickými zeměmi a to, že u nás byl zákon o registrovaném partnerství přijat považuji za průlomové v oblasti uznání práv homosexuální menšiny. Česká republika se tedy tímto krokem připojila k ostatním evropským státům, které podporující svazky osob stejného pohlaví.

A TEORETICKÁ ČÁST

1. HOMOSEXUALITA

1.1 Definice homosexuality

Pojem homosexualita poprvé užil Benkert roku 1869 pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví. Mínil tím nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk.¹

Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví (tedy homosexuální muž je přitahován a vzrušován mužem, homosexuální žena je přitahována a vzrušována ženou).²

Homosexualita tedy znamená sexuální apetenci vůči osobám stejného pohlaví. Ta se však neomezuje pouze na homosexuální styk v užším smyslu, tj. sexuální akt. „Pravá“ homosexualita je erotický vztah se všemi jeho aspekty, jako jsou láska, žárlivost, touha po společném soužití apod.³

1.2 Homosexuální identita a homosexuální chování

Homosexuální identitou rozumíme označení nebo sebeoznačení nějakého člověka za odlišného kvůli jeho homosexualitě v prvním nebo druhém významu slova.⁴

¹ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica, 1992, s. 19. ISBN 80-85526-03-4

² tamtéž s. 19

³ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia, 2003, s. 419. ISBN 80-200-0993-0

⁴ Srov. *Homosexualita*. [online]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Homosexualita>>.

Homosexuální chování chápeme jako sexuální chování směřující k osobám stejného pohlaví.⁵ Je tím míněn například pohlavní styk mezi osobami stejného pohlaví, často bez ohledu na souvislost s homosexualitou v prvním významu.⁶ Ne každé sexuální chování je tedy motivováno odlišnou sexuální orientací.⁷

1.3 Homofobie aneb strach z homosexuality

Tímto termínem se označují všechny možné obavy z homosexuální orientace. Jejím pravým základem je strach z neznámého a málo obvyklého. Nositelé těchto neopodstatněných obav z „nepřirozené sexuality“ přitom usilovně hledají racionální důvody ke svým nejistotám.⁸

Jako první použil tento termín roku 1967 americký režisér a psychoterapeut Georgie Wienberg. Definoval ji jako „*iracionální, věcně nějak nezdůvodněný strach z homosexuálních osob a jejich způsobů života.*“⁹

Existují studie, které zkoumaly hypotézu, že homofobií se u lidí projevuje vlastní potlačená homosexualita. Některé z případů tomuto sice odpovídají, ale obecné osobnostní rysy spojené s homofobií nebyly zatím prokázány.¹⁰

2. POJETÍ HOMOSEXUALITY V NÁBOŽENSTVÍ

2.1 Judaismus

Židé byli odjakživa k homosexuálům mimořádně netolerantní a pohlavní styk mezi homosexuálními muži trestali ukamenováním.¹¹

⁵ Srov. *O homosexualitě a křesťanství*. [online]. [cit. 2008-03-25].

Dostupné na WWW < <http://logos.gl.cz/ls-dokumenty/homocirk.phtml> >.

⁶ Srov. *Homosexualita*. [online]. [cit. 2008-03-25].

Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Homosexualita>>.

⁷ Srov. ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2003, s. 120. ISBN 80-7204-264-5

⁸ tamtéž s. 125

⁹ Srov. *Homofobie*. [online]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné na WWW:

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Homofobie>>

¹⁰ tamtéž

¹¹ Srov. BRZEK, A., PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* s. 106

Množství posvátných knih obsahuje obrovské množství zákazů. Zákon svatosti knihy Leviticus zakazuje homosexuální styk. Jeho uskutečnění je zločin, který zasluhuje smrt.¹²

Ortodoxní judaismus vnímá homosexualitu jako opovržením hodnou, konzervativci naopak zauímají trochu více flexibilní postoj než ortodoxní Židé. Reformní židovské hnutí, jedno z nejliberálnějších ve Spojených státech, otevřeně přijímá homosexuálně orientované rabíny.¹³

2.2 Islám

Homosexualita je v islámském světě velmi rozšířená. Jeho kultura je však založena na ustanovení koránu a zde je jakékoli homosexuální chování zapovězeno.¹⁴ Homosexualita neboli "Liwát" se v Koránu označuje za hanebnost, i když není přímo jmenována.¹⁵

V některých státech se dokonce dává za projevy homosexuality podle islámského zákona šaría trest smrti.¹⁶

2.3 Postoj katolické církve

Učení katolické církve se opírá o Písmo svaté, jehož tradice hlásá, že homosexualita odporuje přirozenému zákonu. Homosexuální vztahy nejsou schvalovány, protože odlučují pohlavní úkon od předávání života a nejsou plodem opravdového citového a pohlavního doplňování se.¹⁷

¹² Srov. *Homosexualita a víra*. [online]. [cit. 2008-03-27].

Dostupné na WWW: <www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005091302-homosexualita-vira-nabozenstvi-krestanstvi-judaismus-new-age-recko>.

¹³ Srov. *Náboženství a homosexualita*. [online]. [cit. 2008-03-27].

Dostupné na WWW: <www.iniciativa.cz/www/index.php/?page=clanek&id=1410>.

¹⁴ Srov. BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* s. 107

¹⁵ Srov. *Homosexualita a víra*. [online]. [cit. 2008-03-27].

Dostupné na WWW: <www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005091302-homosexualita-vira-nabozenstvi-krestanstvi-judaismus-new-age-recko>.

¹⁶ Srov. *Náboženství a homosexualita*. [online]. [cit. 2008-03-27].

Dostupné na WWW: <www.iniciativa.cz/www/index.php/?page=clanek&id=1410>.

¹⁷ Srov. *Úvahy k návrhům na právní uznání svazků mezi homosexuálními osobami*.

[online]. [cit. 2008-04-11]. Dostupné na WWW: <www.homosexualita.cz/content.html?c=104>.

3. TEORIE VZNIKU HOMOSEXUALITY

Vznik homosexuality je vysvětlován zvláštnostmi psychologického, sociálního a raného biologického vývoje. Dalším prvkem, který ovlivňuje sexuální orientaci je první procitání sexuálního pudu. Čím dříve tento pud vznikne, tím je větší pravděpodobnost vzniku homosexuality.¹⁸

3.1 Biologická teorie

Nejrůznější výzkumy svědčí o biologicky založené dispozici k homosexuální orientaci. Jedny z nejposlednějších studií dokázaly definovat genom mužské homosexuality. Biologicky orientované výklady existence homosexuálně orientované menšiny v každé známé lidské populaci byly v posledním desetiletí posíleny zjištěním, že za homosexuální orientací některých mužů je zodpovědný gen Xq28.¹⁹

V šedesátých letech se například profesor Gunter Dörner snažil objevit „léčbu homosexuality“. Výzkumy prováděné v Británii, USA i Německu ukázaly, že nedostatek testosteronu během zárodečného vývoje zvyšuje pravděpodobnost pozdější homosexuality.²⁰ Podle některých autorů souvisí homosexualita u mužů s vytvořením „ženského hypotalamu“ v průběhu jejich nitroděložního vývoje.²¹

Neustále však funguje i tvrzení, že homosexualitě lze předejít a že homosexualita může vznikat pouze z určitého seskupení faktorů k ní směřujících.²²

3.2 Psychologická teorie

Z psychologických teoriích vzniku homosexuality byla největší pozornost věnována uspořádáním rodinných vztahů.²³

¹⁸ Srov. KARSTEN, H. *Ženy – muži (Generové role, jejich původ a vývoj)*. Praha: Portál, 2006, s. 108. ISBN 80-7367-145-X

¹⁹ Srov. ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 122

²⁰ Srov. RIDLEY, M. *Červená královna*. Praha: Portál, 2007, s. 211. ISBN 978-80-7367-135-8

²¹ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. s. 404

²² Srov. SCHMEIER, D. *Řešení existuje (Prevence homosexuality u dnešní mládeže)*. Modřice: ACET, 2003, s. 45. ISBN 80-86687-08-2

Kurt Freund jako první z odborníků odmítl „léčbu“ homosexuality a považoval ji za nezměnitelný rys každého člověka. Věnoval se především komplikovanějším vztahům k otci u homosexuálních dětí. Další výzkumy se zabývaly především úlohou dominantní či hyperaktivní matky a chyběním či naopak nadbytkem citového vztahu s rodičem stejného pohlaví.²⁴

Žádná z těchto teorií dosud nebyla jednoznačně potvrzena, především proto, že většina z nich byla testována na malých nebo patientských souborech. Některé teorie psychogenního vzniku homosexuality, zejména pak tzv. teorie svedení a teorie homosexuálního chování z rozmařilosti, lze však považovat za zpochybněné.²⁵

4. REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ

Touha homosexuálních páru žít spolu byla v dřívější společnosti tabuizovaná a toto téma bylo považováno za ryze soukromou věc, která se lidí ve společnosti nijak netýká.

4.1 Akceptace homosexuálního manželství v Evropě

V současné době je v Evropě jedenáct států, které akceptují homosexuální manželství (případně registrované partnerství osob stejného pohlaví). Rozdíl je však v právních normách, které upravují soužití stejnopohlavních párů.

- Nizozemí – partnerství stejnopohlavních párů je zde postaveno absolutně na úroveň manželství, včetně vztahu k dětem. Holanďané mají jeden z nejpokrokovějších a nejliberálnějších zákonů tohoto druhu.

²³ Srov. *Gay iniciativa v České republice*. [online]. [cit. 2008-03-27]. Dostupné na WWW: <www.iniciativa.cz/www/index.php/index.php/index.php?page=clanek&id=29>.

²⁴ tamtéž

²⁵ tamtéž

- Dánsko, Finsko, Island, Norsko, Německo, Švédsko – nejčastěji používanou normou v těchto zemích je zákon o registrovaném partnerství.
- Francie – Francouzi přijali tzv. Pakt solidarity. Tento institut se nevztahuje pouze na homosexuální páry, ale též na heterosexuální dvojice.
- Belgie, Portugalsko, Švýcarsko – tyto státy se v právních úpravách, týkajících se soužití homosexuálních párů omezily pouze na některé problémy, které z těchto soužití vyplývají. Jde např. o otázky týkající se dědictví nebo bydlení.²⁶

Co se týče postojů obyvatel Evropské unie k homosexuálním svazkům a homosexuálům obecně, z výzkumu Eurobarometru č.66, kde se občané jednotlivých států vyjadřovali k homosexualitě, vyplývá, že s akceptací homosexuálního manželství (případně registrovaného partnerství gayů a leseb) jako evropské hodnoty, vyjádřilo souhlas 44% respondentů a nesouhlas 49% dotázaných.

Největší toleranci k homosexualitě vyjádřili obyvatelé Nizozemí, následování Švédy a Dány.²⁷

4.2 Česká republika a registrované partnerství

Přijetí zákona o registrovaném partnerství v České republice je jakýmsi zlomem, který je důležitý pro soužití osob stejného pohlaví. „*Zákon upravuje uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich práva a povinnosti vůči sobě navzájem, vůči*

²⁶ Srov. *Registrované partnerství*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW: < <http://partnerstvi.cz/rp-informace/rp-evropa2002.phtml> >

²⁷ Srov. Sborník referátů., 15. *Celosvětový kongres k sexuální výchově v České republice*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s.r.o., str. 101. ISBN 978-80-86559-80-3

institucím a vůči státu. Zákon o registrovaném partnerství dává párům stejného pohlaví právní jistotu v právním řádu České republiky.“²⁸

4.2.1 *Historie prosazování registrovaného partnerství v ČR*

Rok 1992

Vláda České republiky tento rok připravovala novelu občanského zákoníku, týkající se rodinně-právních vztahů. Tehdejší ministr spravedlnosti Cyril Svoboda se pokoušel do zákona zařadit paragrafy, jež by se týkaly soužití homosexuálů. Vláda však tento pokus odmítla.²⁹

Rok 1995

První verze zákona o registrovaném partnerství byla zpracována tak, že upravovala pouze dědictví a společné užívání bytu. K projednání tohoto zákona však vůbec nedošlo kvůli volbám.³⁰

Rok 1997

V roce 1997 byla přijata jednoduchá ucelená verze zákona o soužití osob stejného pohlaví, tedy o registrovaném partnerství. Vláda však tento zákon nepřijala a v poslanecké sněmovně byl zákon zamítnut.³¹

Rok 1999

Nový návrh zákona byl podobný tomu předešlému, byl však podstatně více rozpracován a jeho některé jeho body byly více upřesněny. Vláda se k němu poprvé vyjádřila souhlasně, v poslanecké sněmovně k zamítnutí nedošlo a zákon začaly projednávat výbory.

Další debata však neskončila úspěšně a proto byl zákon vrácen zpět do výborů. Zákon byl opět zamítnut.³²

²⁸ Srov. *Registrované partnerství*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW: <<http://partnerstvi.cz/rp-informace/>>

²⁹ Tamtéž

³⁰ Tamtéž

³¹ Tamtéž

³² Srov. *Registrované partnerství*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW: <<http://partnerstvi.cz/rp-informace/2002-ohlednuti-hruby.phtml>>

Od roku 2000 se zasazovala o prosazení zákona především Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO), později již pod názvem Gay iniciativa. Další návrh zákona o partnerském soužití byl však sněmovnou opět odmítnut již v „prvním čtení“.³³

Během let 2001 – 2004 byl zákon opětovně několikrát navrhnout a stáhnout z programu, v roce 2005 však hlasování o zákoně dopadlo jen velice těsně. Až v prosinci roku 2005 poslanecká sněmovna schválila návrh zákona o registrovaném partnerství. V lednu roku 2006 Senát parlamentu ČR schválil návrh zákona o registrovaném partnerství avšak, ten byl následně v únoru téhož roku vetován prezidentem Václavem Klausem. Poslanecká sněmovna však v březnu prezidentovo veto úspěšně přehlasovala.³⁴

Od 1. července roku 2006 tedy existuje v České republice možnost uzavřít registrované partnerství osob stejného pohlaví.

4.2.2 *Stručné shrnutí zákona o registrovaném partnerství*

Vstup do partnerství

Zde je podmínkou, že alespoň jedna z osob, která vstupuje do partnerství je státním občanem České republiky. Další podmínkou je dosáhnutí 18 roku věku u obou osob. Do partnerství nemohou vstoupit osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům, osoby, které již dříve uzavřely partnerství nebo obdobný svazek a tento svazek nebo partnerství nadále trvá. Uzavřít registrované partnerství nemohou také osoby navzájem příbuzné v přímé linii a sourozenci.³⁵

³³ Srov. *Registrované partnerství*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW: <<http://partnerstvi.cz/rp-informace/2002-ohlednuti-hruby.phtml>>

³⁴ tamtéž

³⁵ Srov. Sbírka zákonů č. 115/2006 *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW: <http://www.zakonyne webu.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SB2006/115A6A02_Ob.HTM;s kok#os0000.>>

Vznik partnerství

Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví. Samotný vznik je učiněn formou souhlasného, svobodného a úplného prohlášení obou osob.

Prohlášení o vstupu do partnerství je učiněno před matričním úřadem, který zároveň určí místo, kde má být prohlášení učiněno. Daný úřad buďto vyhradí zvláštní místo, k tomu zásadně určené nebo může zvolit místo jiné, jež si vyžádaly osoby, které do partnerství vstupují. Tyto matriční úřady jsou stanovené vyhláškou.³⁶

Práva a povinnosti partnerů

Oba partneři mají v partnerství stejné povinnosti i stejná práva. O záležitostech partnerského soužití rozhodují oba společně. V případě, že se partneři nedohodnou v podstatných věcech, rozhodne na návrh některého z nich soud.

Partneři jsou oprávněni zastupovat jeden druhého v běžných záležitostech, zejména přijímat za jeden za druhého běžná plnění, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Jednání jednoho z partnerů při obstarávání běžných záležitostí pak zavazuje oba partnery společně a nerozdílně.³⁷

Po dobu trvání partnerského soužití je stanovena mezi partnery vzájemná vyživovací povinnost. Ta však předchází vyživovací povinnosti dětí. V první řadě je tedy povinen poskytovat výživné druhý partner, a teprve pokud tak partner z jakýchkoli důvodů nečiní, nastupuje vyživovací povinnost dětí, pokud připadá v úvahu.³⁸

Zákon dále obsahuje i úpravu vzájemné vyživovací povinnosti partnerů po zrušení partnerského soužití. Vstup do partnerství nemá za následek omezení rodičovských práv daných osob. Je-li tedy některý z partnerů rodičem, zůstává i nadále samostatně posuzovaným rodičem svého dítěte. Partnerský vztah také

³⁶ Srov. Sbírka zákonů č. 115/2006 *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. [online]

³⁷ tamtéž

³⁸ tamtéž

nabrání svěřením dítěte, pocházejícího z předchozího heterosexuálního vztahu do výchovy partnera, který je jeho rodičem, ani neohrožuje výkon práva tohoto rodiče na styk s dítětem, pokud nebude ohrožen zdravý a přirozený vývoj dítěte.

Osvojení (adopce) dítěte registrovanými partnery, respektive kterýmkoliv z partnerů, v době trvání partnerství je zakázáno.

Zánik partnerství

Partnerství zaniká buďto smrtí jednoho z partnerů nebo prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého. Dále pak zaniká zrušením rozhodnutím soudu.³⁹

5. ORGANIZACE A SDRUŽENÍ HOMOSEXUÁLŮ V ČR

V dnešní době je pro homosexuály velice důležité, aby se mohli podělit o své životní těžkosti s ostatními lidmi, které postihují stejné problémy. K tomuto slouží nejlépe organizace pro homosexuály, zakládané za účelem sdružit se a vytvářet jak poradenskou síť, která bude řešit problematiku COMING OUT (sebe přijetí), tak vytvořit prevenci HIV a AIDS a zavést tradici velkých kulturních akcí, které budou prezentovat životní styl této minority. Nejdůležitějším cílem takových organizací a sdružení je změnit myšlení a postoj veřejnosti k nim samotným.

V České republice existuje pět největších organizací pro homosexuály, a to:

5.1 Gay a lesbická liga

Původně nezávislá a neformální platforma, jejímž prostřednictvím se informovaly, navzájem komunikovaly a spolupracovaly jednotlivé menší organizace a spolky internetových projektů, které spojovala snaha zrovnoprávnit gaye a lesby v České republice. Po dohodě všech zúčastněných spolků došlo později k přeměně na občanské sdružení. To vzniklo posléze na ustavujícím sněmu dne 4. 4. roku 2004.

³⁹ Srov. Sbírka zákonů č. 115/2006 *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. [online]

Za hlavní cíl si Gay a lesbická liga vytyčila podporu a prosazování legislativních úprav partnerského soužití osob stejného pohlaví a také odstranění diskriminace na základě odlišné sexuální orientace. Toto sdružení vychází ve svých činnostech z přesvědčení, že všichni lidé jsou svobodní a rovní ve svých právech a ve své důstojnosti bez jakýchkoli rozdílů.

Řádným členem či členkou Gay a lesbické ligy se může stát každá osoba starší patnácti let nebo každá nevládní nezisková organizace, která působí na území České republiky.

Od jednotlivých členů je očekáváno, že se budou aktivně zapojovat do aktivit sdružení a že budou vytvářet prostor a příležitosti pro zapojení dalších právních subjektů či jiných osob do činnosti sdružení.⁴⁰

5.2 Občanské sdružení Code004

Aktivity současných členů sdružení v rámci gay komunity v České republice fungovaly již počátkem roku 2000 ovšem samotné sdružení bylo založeno v dubnu roku 2001.

Sdružení nabízí tyto služby a aktivity :

- Krizová intervence a psychologické poradenství
- Vytváření preventivních programů
- Poskytování poradenství v oblasti HIV a AIDS
- Informování veřejnosti o akcích a životním stylu gayů a leseb
- Víkendové pobyty pro mladé gaye a lesby
- Informační server pro homosexuální komunitu
- Spolupráce s legislativními orgány při návrzích zákonů, týkající se života homosexuálů

⁴⁰ Srov. *Gay a lesbická liga*. [Online]. [2008-06-11]. Dostupné na WWW : <<http://liga.gl.cz/gll-uvod/udaje.html>>

Mezi nejzajímavější aktivity členů sdružení Code004 patří pořádání neformálních setkání gayů a leseb, při příležitostech jak svátečních (Velikonoce, Vánoce, svátky apod.) ale také při sportovních a kulturních činnostech.

Členové sdružení Code004 se snaží také prezentovat své poslání prostřednictvím médií, ať už se jedná o vystupování v televizních pořadech, věnovaných tématům homosexuality, ale také vystupování v rádiích, rozhovorech pro tisk a podobně.⁴¹

5.3 STUD Brno

STUD Brno byl založen roku 1996 a je to nezávislá nezisková organizace, která se snaží působit ve prospěch homosexuálů, rozvíjí jejich komunitní život a usiluje především o překonání předsudků vůči nim ve společnosti. Sdružuje lidi s homosexuální i bisexuální orientací ale nebrání se ani heterosexuálním příznivcům.

V současné době má toto sdružení 30 členů. Samotné aktivity zde řídí sedmičlenná správní rada, na činnosti organizace se podílejí také dobrovolníci. STUD také komunikuje a spolupracuje s ostatními organizacemi, podobně zaměřenými.

Do hlavních aktivit STUDu se řadí pořádání setkání homosexuálů, vytváření projektů pro mladé (teen) gay a lesby na podporu procesů sebepřijetí (COMING OUT) a pořádání mediálních kampaní, besed a petičních akcí, zaměřených na podporu zákona o registrovaném partnerství. Dále vytváří internetové projekty, zaměřené také na informovanost veřejnosti.

Mezi nejzajímavější aktivity sdružení patří například každoročně pořádaný Český gay a lesbický festival MEZIPATRA, který je podporován řadou zahraničních nadací i zastupitelských úřadů. Další službou, kterou sdružení

⁴¹ Srov. *Občanské sdružení CODE004*. [online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005070539-code--Obcanske-sdruzeni-CODE-004>>

poskytuje, je také Gay a lesbická linka pomoci. Je to jediná, takto úzce specializovaná linka v České republice.⁴²

5.4 Občanské sdružení Colour Planet

Toto sdružení pořádá především nejrůznější kulturní akce, zaměřené na seznámení veřejnosti s gay a lesbickou minoritou. Dále vytváří osvětu, týkající se hnutí homosexuálů, zaměřuje na prevenci AIDS a také spolupracuje s různými organizacemi z Čech i zahraničí.

Sdružení Colour Planet se prezentuje především formou svého internetového informačního portálu.⁴³

5.5 Jihočeská lambda

Jihočeská lambda je klub, sídlící v Českých Budějovicích. Jeho činnost je zaměřena na poskytování informací v oblasti sexu a legislativní problematiky gayů a leseb. Dále se zabývá pořádáním kulturních a zábavných akcí pro veřejnost a také propaguje preventivně-osvětové akce pro podporu společenského začlenění gay a lesbické komunity.

Svůj znak si klub zvolil podle jedenáctého písmena řecké abecedy (lambdy). Toto písmeno bylo New Yorkskou organizací Gay Activist Alliance zvoleno jako symbol zrovnoprávnění homosexuálů. Později bylo přijato jako mezinárodní symbol pro gay a lesbické právo ve skotském Edinburgu na zasedání Mezinárodního kongresu o právech homosexuálů.

Jihočeská lambda má k dispozici tzv. „kabinet“, tedy poradnu, kde působí pověřený pracovník (kontaktní člen klubu), který nabízí lidem z veřejnosti přehled o akcích, pořádaných Jihočeskou lambdou. Dále pak informuje o programu

⁴² Srov. *STUD Brno*. [online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.stud.cz/o-nas/>>

⁴³ Srov. *Občanské sdružení Colour Planet*. [Online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.colourplanet.cz/>>

setkáních klubu a po dohovoru také umožňuje přístup ke knihovně s tematikou gay a lesbických vztahů a s odbornými vědeckými pracemi, zaměřenými na homosexualitu.⁴⁴

V České republice existuje i občanské sdružení **LOGOS Praha**, křesťanské společenství, které nabízí svou pomoc homosexuálům. Jedná se především o integraci homosexuálů do společnosti a církve. Používá pastorační, socioterapeutickou a poradenskou pomoc jak pro homosexuálně orientované občany, tak pro jejich rodiny. Další formou působení je také osvětové působení na širokou veřejnost a prevence HIV a AIDS.⁴⁵

Gay muži i lesbické ženy mohou vyhledat odbornou pomoc i z důvodů, které se sexuální orientací přímo nesouvisí. Patří sem partnerské problémy, sexuální dysfunkce nebo zkušenosti s diskriminací. Tyto problémy pomáhají řešit např. rodinné poradny, terapeuti nebo psychologové. Zde se dostane pomoci jak samotným homosexuálům, tak jejich rodinám.⁴⁶

6. POSTOJE K HOMOSEXUALITĚ A REGISTROVANÉMU PARTNERSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

6.1 Postoje k homosexualitě

Postoje lidí k sexuálním otázkám ovlivňuje mnoho faktorů. Vyplývá to z četných zahraničních výzkumů, kde bylo zkoumány postoje lidí k sexuálním tématům. Jedním z nejvýraznějších faktorů, který tyto názory ovlivňuje je

⁴⁴ Srov. *Jihočeská lambda*. [online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.klucib.info/index.html>>

⁴⁵ Srov. *Logos Praha*. [online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://logos.gl.cz/ls-organizace/>>

⁴⁶ Srov. Sborník referátů., 15. *Celosvětový kongres k sexuální výchově v České republice*. str. 100

náboženské přesvědčení. To vede k negativnějším postojům k homosexualitě a také k homofonním postojům.⁴⁷

Dalším faktorem, který ve větší míře ovlivňuje názory na homosexualitu je pohlaví. Mnozí autoři však v posledním desetiletí zjišťují, že se postoje mužů a žen k otázkám, týkajících se odlišné sexuální orientace, přibližují. Veškerá zjištění však poukazují na liberálnější postoje žen v této oblasti.⁴⁸

Existuje zjištění, že postoje společnosti na homosexualitu v České republice jsou ve srovnání se zahraničními výzkumy celkově liberálnější než postoje západoevropské či americké veřejnosti.⁴⁹

Ze sociologického šetření J. Tučka a M. Holuba, kteří srovnali názory české populace v roce 1988 a 1993, vyplývá, že v uvedeném mezidobí došlo k výrazné liberalizaci jejích sexuálních postojů a to především v oblasti postojů k homosexualitě. V roce 1988 homosexualitu považovalo za přirozený projev lidské sexuality pouze 3,5 % respondentů, v roce 1993 až 18 %. Za zlozvyk, který je třeba trestat ji v roce 1993 považovalo 11,3 % dotazovaných, v roce 1993 pouze 2,3 %.⁵⁰

V roce 1998 byl proveden výzkum konkrétních postojů lidí k homosexualitě. Výzkum byl proveden zvlášť u žen a zvlášť u mužů. Výsledky tohoto výzkumu ukazuje následující tabulka.

⁴⁷ Srov. WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, s. 109. ISBN 80-7178-558-X

⁴⁸ Srov. WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, s. 109. ISBN 80-7178-558-X

⁴⁹ Tamtéž, s. 110

⁵⁰ Tamtéž, s. 111

Tabulka 1. **Postoje k homosexualitě mužů a žen**⁵¹

(uváděno v procentech), srovnání názorů v roce 1993 a roce 1998

	MUŽI		ŽENY	
	1993	1998	1993	1998
Je to zlovyk, který by měl být trestán	6	8	6	4
Odchylka od normálu, která škodí zejména mládeži	15	13	12	9
Nemoc, za níž postižený nemůže	33	31	41	34
Odchylka od normálu, která nikomu neškodí	23	27	19	26
Přirozený projev lidské sexuality	22	21	22	28

6.2 Postoj k registrovanému partnerství

Snaha o legalizaci párového soužití homosexuálů se v minulosti začala objevovat přibližně v osmdesátých letech, právní normou registrovaného partnerství se intenzivně zabývá od roku 1992 SOHO.⁵²

Výsledky tohoto úsilí však byly několikrát zhačeny (viz. kapitola 4.2.1)

Hlavní důvod uzákonění registrovaného partnerství byl ten, že se „daný návrh snaží posílit pozitivní mezilidské vztahy s akcentací na hodnoty vzájemné sounáležitosti, emoční blízkosti a také solidarity tak, že akceptuje a společensky

⁵¹ Tamtéž, s. 108

⁵² Srov. FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, s. 460. ISBN 80-7272-010-4

uznává nejen tradiční spektrum společenských vztahů a svazků, ale rozšiřuje je o novou formu párového soužití“⁵³

Během snahy o prosazování registrovaného partnerství se objevovaly ve společnosti názory tzv. slušných lidí, kteří odmítali toto soužití. Tehdejší ministr kultury Pavel Dostál upozornil na to, že negativní vlastnosti, které byly a jsou připisovány homosexuálům jsou výsledkem značně nepřátelských postojů okolí, ne „osudovým prokletím“ samotných homosexuálů.⁵⁴

Dalšími důvody, které byly často zmiňovány v souvislosti s uzákoněním registrovaného partnerství, byly například: umožnit homosexuálům žít bez ponižujícího pocitu nebo ulehčit život lidem, kteří se narodí se svou odlišností. Ve společnosti byl zmiňován také mravní apel, jenž byl zacílen na výchovu veřejnosti k porozumění a pochopení pro druhé.⁵⁵

V souvislosti se vznikem a uzákoněním registrovaného partnerství se objevovaly záporné reakce především od křesťanské společnosti, která měla k soužití homosexuálů velice odmítavý postoj. Nejčastějšími důvody pro tyto postoje bylo to, že homosexuálové v páru netvoří tradiční rodinu, nemohou vychovávat a plodit děti, což odporuje přirozenému zákonu. Právě křesťané by přitom neměli opomíjet šanci podpořit hlubší vztahy mezi lidmi, ať už homosexuálními.⁵⁶

Společnost, která je kulturní, by neměla mít starost pouze o to, jak zvyšovat svůj početní růst. Nikdo důležitost této funkce nepopírá ale především stát by se měl zasadit především o posílení a kultivaci lidských svazků jako takových, a měl by se snažit o prohloubení jejich opravdovosti. To by totiž byl základ pro jakékoli společenství lidí, ať už rodinné, přátelské či erotické.⁵⁷

⁵³FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, s. 461.

⁵⁴Tamtéž. s. 461

⁵⁵FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, s. 462.

⁵⁶Tamtéž. s. 463

⁵⁷Tamtéž. s. 463

B VÝZKUMNÁ ČÁST

Výběr tématu

V současné době se ve společnosti, v médiích a také v politice často objevuje téma homosexuality a aktuálně především téma registrovaného partnerství. Registrované partnerství je institut, který má zaručit homosexuálním párům podobná práva jako párům heterosexuálním. Dnešní společnost se však v názorech a postojích na daná témata značně odlišuje.

Východiska výzkumu

Postoj k alternativním formám soužití – konkrétně k registrovanému partnerství - souvisí především s kulturou a hodnotami, které daná země vyznává. Dnešní česká společnost se na dané téma názorově rozchází.

Je pochopitelné, že jiný postoj k této problematice bude zaujímat starší generace, která argumentuje obavami z narušení běžných forem rodiny a preferují spíše tradiční svazek manželský. Jiný názor mohou mít ti, kteří jsou liberálnější k jakýmkoli alternativám soužití dvou osob.

Cíle a východiska výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je zjistit, jaké názorové tendence, týkající se registrovaného partnerství a homosexuality obecně převládají ve společnosti na území jižních Čech (s bližším zaměřením na Prachaticko). Dále je také cílem zjistit, jak se od sebe liší názor starší a mladé generace vzhledem k dané problematice.

Výzkum bude prováděn prostřednictvím strukturovaných rozhovorů a bude zaměřen na dvě skupiny osob :

- 1) 18 – 25 let (zástupci mladší generace)

2) 40 – 55 let (zástupci starší generace)

První skupina je tedy tvořena z části pubescenty a adolescenty a druhá skupina zástupci střední a pozdní dospělosti. Při rozdělení věkových skupin jsem vycházela z rozdělení vývojových období způsobem, jakým je rozděluje Marie Vágnerová ve své knize *Vývojová psychologie*.

Ve svém výzkumu se budu zaměřovat na sociální skupinu lidí, charakterizovanou jako „střední třída“. Vycházela jsem přitom z členění sociálních skupin dle britského National Readership Survey (NRS), které je často využíváno v marketingu.⁵⁸

Metodika výzkumu

K získání potřebných informací bude použit strukturovaný rozhovor. Dotazování bude zaměřeno na většinovou populaci. Z každé skupiny osob bude veden rozhovor vždy deseti zástupci, kteří během něj vyjádří své postoje a názory zaměřené na homosexualitu a registrované partnerství. Výběr respondentů byl čistě náhodný. Každém účastníkovi bude zaručena anonymita a zodpovězení otázek během rozhovoru nebude danou osobu k ničemu zavazovat.

Odpovědi respondentů ve výzkumu nejsou uvedeny v doslovném přepisu. Seznamy odpovědí pro obě skupiny dotazovaných jsou uvedeny v příloze.

Odpovědi respondentů (mladší generace)

Jméno : Stanislava, věk: 23 let

ad 1. *Myslím si, že v dnešní době převládá konzervativní pohled na rodinu, na partnerství tvořené mužem a ženou. Princip rodiny, který spočívá ve spojení mužského a ženského principu, který je nejvhodnější pro*

⁵⁸Srov. Sociologické teorie tříd. [online]. [cit. 2008-05-28]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_t%C5%99%C3%ADda>.

zdravý vývoj potomka a pro jeho správnou výchovu. Myslím si, že tento princip je zakořeněn v minulosti, kdy homosexuální vztahy nesměly na veřejnost, nesmělo se o nich ani tušit, natož je žít. Dnes jsou lidé schopni tolerovat vztah dvou lidí stejného pohlaví, ve většině ale nejspíš převládá názor, že by tito lidé neměli mít možnost vychovávat dítě.

ad 2. *Ve své blízkosti mám dva homosexuální přátele a můj vztah k nim nijak neřeší jejich sexuální orientaci, nijak zvlášť mi homosexuální vztahy a homosexuálové samotní nevadí. Vadí mi pouze ti, kteří si na své sexuální orientaci staví jistou image nebo ti, kteří přetřásají svůj sexuální život na veřejnosti. Toto mi však vadí všeobecně, bez ohledu na sexuální orientaci.*

ad 3. *Registrovanému partnerství říkám ano a myslím si, že je správné dát tuto možnost, pakliže jí chci využít ke stvrzení vztahu. Hlavně z důvodů praktických (vyřizování dědictví apod.) Ale jiný názor mám na výchovu dětí homosexuálními páry. Myslím si, že nejideálnější je úplná rodina tvořená mužem a ženou a proto jsem ještě nenalezla plnou míru tolerance v souvislosti s výchovou dětí a tématikou homosexuálních párů ve své spojitosti.*

ad 4. *Svého kamaráda bych plně podpořila a těšila bych se z jeho rozhodnutí. Registrované partnerství je u nás poměrně mladá novinka, takže si myslím, že mnoho lidí by se na tento jev dívalo „skrz prsty“. Zvláště starší lidé, kteří v této oblasti nejsou příliš kvalitně informováni.*

Jméno: Zuzana, věk: 19 let

ad 1. *Myslím si, že otázka homosexuality je v dnešní době velmi často zmiňována. Co se týče starší generace, tak určitě odsuzuje vztahy lidí stejného pohlaví a především to, že svou lásku dávají najevo i navenek. Určitě si ale čím dál tím více lidí uvědomuje, že „láska je láska“ a že se nedá soudit člověka podle toho, do koho se zamiluje. Když bychom se podívali za hranice České republiky, tak zjistíme, že homosexualita je úplně normální věc.*

- ad 2. *Co se týče mého vztahu k homosexuálům, tak je více než kladný. Sama bych se mohla nazvat bisexuálem, takže homosexuální vztahy považuji za normální soužití dvou lidí. Můj kamarád je také homosexuál a mám s ním skvělý vztah. Víím, že někomu může přijít jaksi nechutné, když na ulici vidí líbající se pár dvou homosexuálů , ale myslím si, že je jen otázka času, kdy si na tyto situace zvykneme a nebudou nám připadat tak pobuřující.*
- ad 3. *Registrované partnerství mi přijde jako hloupost. Myslím si, že když se mají dva lidé rádi, chtějí mít svatbu a ne registrované partnerství, to podle mě nic neznamená. Určitě je dobré, že se alespoň nějaký pokrok v životě homosexuálů odehrál.*
- ad 4. *Svému kamarádovi bych popřála hodně štěstí, lásky a zdraví a byla bych ráda, že jsou oba dva, jako partneři spokojení. Určitě bych nikoho neodsuzovala. Byla bych spíše ráda, kdyby se schválilo, že homosexuálové mohou uzavřít manželství a mohou adoptovat dítě. To by mi udělalo velikou radost. Jak by na to reagovali ostatní lidé netuším. Pokud se ale lidé dívají kolem sebe a sledují, jak se svět kolem rozvíjí, tak by je určitě neodsoudili. Do jiných lidí však nevidím, takže to nedokážu posoudit.*

Jméno: Lucie, věk: 24 let

- ad. 1 *Myslím si, že v dnešní společnosti (zejména u strašších generací) převládají spíše negativní tendence. Podle mého názoru jsou tito lidé ovlivněni tradičním pohledem na vztahovou problematiku. Vztah osob stejného pohlaví chápou jako něco nepřirozeného, nezažitého a celkově nesprávného.*
- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je naprosto nestranný. Rozhodně je neodsuzuji a nenahlížím na ně jako na „nenormální“. Homosexuálové jsou obyčejní lidé s jiným zaměřením než většinová populace. Svou odlišností však nikoho neobtěžují, nikomu neubližují a mohou žít naprosto běžný a spořádaný život. Homosexualita není nemoc nebo deviace , je to jen jiný životní styl vycházející z potřeb jejích členů.*

- ad. 3 *Myslím si, že je dobré, že možnost registrovaného partnerství existuje. Tito lidé spolu mnohdy žijí celý život, milují se, jsou si věrní, vedou společnou domácnost, řeší společné problémy... Prostě žijí jako by byli manželé. Bylo by smutné, kdyby se na tyto partnery nahlíželo jako na osoby, které k sobě nepatří.*
- ad. 4 *V takovém případě bych tuto situaci brala takovou, jaká je. Každý má právo být šťastný a pokud by tak cítil i můj kamarád, určitě bych ho v tom podpořila. Myslím si, že jiní lidé by tuhle situaci určitě vnímali odlišně. Nahlíželi by na takového člověka jako na někoho „nenormálního“. Na druhou stranu si ale myslím, že lidé, kteří danou osobu znají, přijmou tuto informaci bez větších problémů. Důležité přece je, jaký je člověk uvnitř, ne jakého sexuálního zaměření je. O adopci dětí homosexuály jsem prozatím nepřemýšlela, nemám na ni vyhraněný názor.*

Jméno: Marcela, věk: 25 let

- ad. 1 *Myslím si, že názorové tendence, týkající se homosexuality a registrovaného partnerství jsou v dnešní společnosti vnímány spíše negativně. Je to ovlivněno zejména tradičním způsobem života u starší generace. Je to pro ní něco nového a nezažitého.*
- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je nestranný. Vážím si těchto lidí stejně jako ostatních, nejsou pro mě nějak výrazně odlišní od heterosexuálů. To, že mají jinou orientaci nepovažuji za špatné. Mám i několik kamarádů a známých homosexuálů.*
- ad. 3 *Na registrované partnerství mám pozitivní pohled. Určitě jsem pro. Nevidím důvod, proč by lidé jinak orientovaní nemohli žít normálním způsobem života, stejně jako heterosexuální páry tz. muž + žena. Domnívám se, že registrovaní partneři jsou mnohdy v zásadních a důležitých rozhodnutích zodpovědnější. S adopcí dětí homosexuály bych však nesouhlasila.*
- ad. 4 *Nemůžu říct, jak bych na tuto situaci reagovala ale s mým současným postojem bych svého kamaráda neodsoudila. Bylo by to jeho rozhodnutí a já*

bych respektovala, popřípadě bych se ho snažila respektovat. Jak by reagovali jiní lidé nevím ale myslím, že ti praví přátelé by svůj postoj nezměnili nebo by je to nemělo nějak zásadně ovlivnit v pohledu na něj.

Jméno: Petra, věk: 23 let

- ad. 1 *Co se týče samotné homosexuality, je společnost podle mě čím dál tolerantnější a převažuje postoj „ať si každý dělá co chce“, což ale neplatí u generace našich babiček a dědečků a dále věřících, kde se najde více lidí, kteří homosexualitu považují za nepřijatelnou, na rozdíl od mladé generace. Zavedení registrovaného partnerství přijala podle mě společnost bez výraznějších protestů, ale mnoha lidem se nelíbí uvažované zavedení možnosti adopce dětí homosexuálními páry. Já osobně bych s osvojením dětí nejspíš nesouhlasila. Myslím si, že dítě má během svého vyrůstání oběma rolemi a to jak ženskou, tak i mužskou, což by v tomto případě nefungovalo a mohlo by to mít nedobré důsledky na vývoj dětí. Postoje jednotlivců jsou ovlivněny především výchovou v rodině, tj. tolerance k odlišnosti, schopnost empatie a celkově hraje roli sociokulturní úroveň rodiny. Dále je zde určitě vliv vzdělání. Postoj společnosti je stále ještě poznamenán dlouhými léty života v socialismu, kdy podle hesla „vše pro rodinu“ bylo hlavním úkolem vzít se a rodit další soudruhy, a kdy tedy byla homosexuální menšina brána jako něco nepřírodního, ne-li nadpřírodního...*
- ad. 2 *Homosexuálové jsou fajn, homosexuálové jsou obvykle zábavní, absolutně mi nevadí. Sexuální orientace je každého věc a člověka za ní vlastně nemůže. Jsem tolerantní člověk, proto tento postoj.*
- ad. 3 *Zavedení registrovaného partnerství je podle mě revoluční krok v naší společnosti. Legalizace nebo spíše legitimizace samotného homosexuálního vztahu je vedlejší, mnoho i heterosexuálních párů dnes žije „na psí knížku“. Mnohem důležitější je právní hledisko, kdy mají partneři možnost vzájemně s zatupovat v úředním styku, mají možnost dědit atd. proč je můj názor právě takový? Homosexuálové jsou také lidé a není spravedlivé, pokud takový pár*

spolu žije mnoho let, poté jeden onemocní a jeho partner nemá ani právo na informace v nemocnici a na další výsady dané uzavřením manželství.

- ad. 4 *Reagovala bych naprosto normálně, jako kdyby se jednalo o heterosexuální pár a šla bych shánět svatební dar. Možná, že by mě to trochu překvapilo, kdybych o jeho orientaci předtím nevěděla. Okolí takového člověka by to snad pochopilo, ale třeba pro rodiče takových dětí musí být těžké, když jim jejich potomek sdělí, že je homosexuál. Každý se s tím ale vyrovnává jinak.*

Jméno: Karolína, věk: 23 let

- ad. 1 *Myslím si, že postoj společnosti se rapidně změnil k lepšímu po roce 1989. Starší generace podle mého názoru ještě pořád homosexualitu odsuzuje, avšak mladší generace přestává homosexualitu odsuzovat a bere ji pozitivně, jako něco, co je běžné a normální. Podle mého názoru je to ovlivněno především výchovou a také dobou, ve které žijeme.*
- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je stejný jako k heterosexuálům nebo bisexuálům. Z mého pohledu není homosexualita něco divného nebo nepřirozeného a myslím si, že je věc každého člověka, jak je sexuálně orientován.*
- ad. 3 *To, že bylo registrované partnerství uzákoněno je pro mne velký pokrok. Sousta lidí i kvůli tomu přestala svoji odlišnou sexuální orientaci tajit. Je dobře, že tomu tak je, všichni lidé by přece měli mít stejná práva a neměly by se dělat rozdíly mezi lidmi jenom proto, že jsou jinak orientovaní.*
- ad. 4 *Já bych reagovala úplně stejně, jako kdyby za mnou přišla kamarádka a řekla, že si bere nějakého chlapce. V této době mi to přijde celkem normální, myslím, že už je pryč doba, kdy by se za to měli samotní homosexuálové stydět. Spíš mi teď přijde divné, když se k sobě takový pár na veřejnosti nemá ale v soukromí spolu žije. Popřála bych jim hodně štěstí do života. Jak by reagovalo okolí nevím ale myslím, že straší generace toto nikdy nepřijme. Přesto věřím, že doba, kdy se homosexualita považovala za nemoc a něco jako*

registrované partnerství nepřicházelo vůbec v úvahu, je pryč a už se nikdy nevrátí.

Jméno: Ivana, věk: 20 let

- ad. 1 *Situace se mi zdá lepší než před pár lety, více se o homosexuálech mluví a už to není takové tabuizované téma. Vznikla různá sdružení gay a lesbiček, která se prezentují na veřejnosti a snaží se lidem vysvětlit, o čem homosexualita je. Vzhledem k zákonu o registrovaném partnerství také proběhlo mnoho informací v médiích. Přesto si myslím, že v naší společnosti stále převládá negativní postoj vůči této minoritě.*
- ad. 2 *Osobně nemám s homosexuály jakékoli problémy, respektuji individualitu každého člověka.*
- ad. 3 *Registrované partnerství podporuji, nevidím problém v tom, proč by spolu nemohli dva lidé, kteří se milují, společně žít. Co se týče adopce, nemám na ní kladný ani negativní názor.*
- ad. 4 *Respektuji názor a cítění druhého člověka a pokud jde navíc o blízkého kamaráda, určitě bych ho v jeho rozhodnutí podpořila. Zároveň bych s ním zhodnotila případná rizika. Reakci ostatních lidí mohu těžko odhadnout ale myslím si, že přátelé by se měli podporovat nebo k sobě být alespoň upřímní.*

Jméno: Martina, věk: 22 let

- ad. 1 *Podle mého názoru stále ještě převládají odmítavé a kritizující tendence. Ovšem určitě lze vnímat určitý posun k lepšímu. Lidé mohou být ovlivněni prostřednictvím médií. Určitě také existují předsudky, které jsou v lidech zakořeněny z minulého režimu.*
- ad. 2 *Osobně proti těmto lidem nic nemám, ani nemám důvod, mít k nim negativní vztah. Víc k tomu nemám co dodat.*
- ad. 3 *Proti registrovanému partnerství nemám nic. Myslím si, že i homosexuálové mají právo mít možnost žít v manželství a vychovávat děti*

s druhým člověkem, byť jen stejného pohlaví. Pro homosexuály je to určitě velice dobré...

ad. 4 *Osobně bych reagovala pozitivně. Snažila bych se svého kamaráda podpořit a uklidnit to s tím, že na jeho rozhodnutí není nic špatného.*

Jméno: Aneta, věk: 23 let

ad. 1 *Podle mě si lidé na homosexuály jako takové pomalu zvykají , ale neradi o tom mluví. Myslím, že se je většina lidí snaží spíše přehlížet. Teď však mluvím o České republice, ve světě a hlavně ve velkých městech je pojem homosexualita už normálním pojmem a lidé se nebojí odhalit svoji sexualitu. Stejně tak je to, myslím, i s registrovaným partnerstvím. Lidé určitou věc neznají, je to pro ně něco nového a tudíž neví, jestli je to dobré. Časem se to určitě srovná a lidé budou homosexualitu i u nás považovat za normální věc.*

ad. 2 *Znám osobně jen pár homosexuálů a vycházím s nimi velice dobře. Jsou to milí lidé a jejich sexuální orientace není pro mě z hlediska přátelství důležitá. Rozhodně je neodsuzuji, každý je přece nějaký.*

ad. 3 *Podle mě je to báječná věc. I homosexuálové mají právo na rodinné štěstí a chtějí si užít svůj velký den a žít s tím druhým „až na věky“. Někomu prostě jen nevyhovuje žít „na psí knížku“. Neměla bych nic ani proti adopci.*

ad. 4 *Byla bych šťastná za něho. Je přece jedno koho milujete ale že milujete a chcete být součástí života toho druhého. Jsem pro jakýkoli dlouhodobější vztah nějakým způsobem zpečetit. A jak by reagovalo okolí? To se nedá tak snadno říct. Někdo s tématem homosexuality má problém, jiný ne. Přes to všechno si myslím, že opravdový přítel zůstane přítelem a názory ostatních lidí nás nemusí zajímat.*

Jméno: Tomáš, věk: 20 let

ad. 1 *Myslím si, že homosexuálové mají ve společnosti jak své odpůrce , tak příznivce. Také je určitě mnoho lidí, kteří nezaujímají k homosexuálům postoj*

žádný. Podle mě je důležité, jak je člověk o problematice homosexuality informovaný. Jinak bude určitě reagovat na homosexuála člověk z velkoměsta, kde je téma homosexuality běžné a jinak člověk, který žije na venkově a takové téma je pro něj téměř tabu. Taky asi bude záležet na věku lidí, kteří si na homosexuály udělají nějaký názor, ovlivní to určitě i vzdělání člověka apod.

- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je kladný. Zním pár lidí ve svém okolí, kteří se hlásí k homosexuální orientaci. Nejsou to sice přímo mí přátelé ale, znám je jen od vidění, ale navenek se projevují jako příjemní, slušní a sympatičtí lidé. Může to ale být homosexuál od homosexuála, stejně jako člověk od člověka. Určitě existují i homosexuálové, kteří se chovají nepříjemně. Ještě bych podotknul, že znám více homosexuálů mužů, než lesbických žen.*
- ad. 3 *S registrovaným partnerstvím souhlasím. Myslím si, že je v pořádku, že je homosexuálům umožněno žít spolu, mít „svatbu“ apod. Jsou to tiž lidé jako my a chtějí určitě své soužití a především lásku takto stvrdit. S adopcí dětí homosexuály nesouhlasím. Myslím si, že to není vhodné.*
- ad. 4 *Tak s tímto jsem se zatím samozřejmě nesetkal, ale pokud by tomu tak někdy bylo, určitě bych rozhodnutí svého kamaráda podpořil. Myslím si ale, že by měl asi problémy doma, protože rodiče takovéto věci berou většinou obtížněji a jsou z toho mnohdy smutní nebo jsou na svou ratolest naštvaní. To je ale asi problém věku. Jak jsem již zmínil, starším lidem přijde homosexualita méně „normální“ než těm mladším*

Odpovědi respondentů (starší generace)

Jméno: Lukáš, věk: 40 let

- ad. 1 *Většina lidí nedokáže něco takového vůbec přijmout. Hlavním důvodem je fakt, že mají často velice zkreslené informace a představy. Vše je ovlivněno především názorem většiny a postojem společnosti, který i přes veškerou snahu zatím není možné změnit.*

- ad. 2 *Mám mezi homosexuály několik kamarádů a to velice dobrých kamarádů. Můj vztah k nim je proto velice kladný. Sexuální orientace je přirozená věc a nikdo nemá právo někoho kvůli tomu jakýmkoli způsobem omezovat.*
- ad. 3 *Registrované partnerství jako takové podle mě není vůbec špatnou věcí. Druhá věc je však výchova dětí homosexuálními páry. Dítě podle mého názoru potřebuje matku i otce. V tomto bych viděl určitou nepřirozenost.*
- ad. 4 *Nevidím důvod, proč bych svému synovi nebo dceři nemohl pomoci. Je to přece můj syn a pokud by se jednalo o opravdový vztah mezi ním a jeho partnerem, určitě bych ho v tomto podpořil.*

Jméno: Jaroslava, věk: 49

- ad. 1 *Názorové tendence na homosexualitu a registrované partnerství se liší s ohledem na náboženské vyznání. Tendence mohou být ovlivněny také medializací tohoto tématu, dále výchova v rodině apod.*
- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je kladný. Jsou to lidé s jinou sexuální orientací a oni sami si ji nezvolili. Zním ve svém okolí několik homosexuálů (spíše muže) a nemám s nimi žádný problém.*
- ad. 3 *S registrovaným partnerstvím souhlasím, je to volba každého jedince, s kým se rozhodne žít v legálním svazku.*
- ad. 4 *Pokud bych se dozvěděla o odlišné sexuální orientaci svého dítěte, byla bych z počátku zaskočena. Postupem času bych musela volbu dítěte respektovat a respektovat i jeho volbu uzavřít registrované partnerství. Jen by mě určitě mrzelo, že bych se nedočkala vnoučat. Nesouhlasím s osvojováním dětí homosexuály.*

Jméno: Marie, věk: 45 let

- ad. 1 *Domnívám se, že názorové tendence jsou rozdílné v závislosti na věkové skupině. Podle mého názoru ve skupině mezi čtrnácti až dvaceti lety převládá spíše nadšení z něčeho zvláštního, možná pod vlivem touhy po experimentu*

a ve snaze o jakousi extravaganci se dost velká skupina lidí prezentuje jako skupina homosexuálů. I přesto to, že jimi ve skutečnosti možná nejsou. U věkové skupiny kolem dvaceti až padesáti let spíše převládá pochopení, ale řekla bych, že jen do té míry, dokud se homosexualita netýká bezprostředního okolí (nejbližší rodiny). V kategorii na padesát let spíše převládají negativní názory od okolí. Názorové tendence jsou určitě ovlivněny tím, jak je téma homosexuality prezentováno v médiích, jak se k němu vyjadřují populární osobnosti apod. u lidí s vyšším vzděláním je možná i vyšší míra pochopení, což vyplývá ze schopnosti vyhledat informace a objektivně pak posoudit nějaký problém.

- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je stejný jako ke všem lidem, se kterými se potkávám a jednám s nimi. Neposuzuji člověka podle jeho orientace, ale řídím se tím, jak se chovají lidé ke mně a k ostatním lidem. Nedokážu říci, jestli se můj názor vyvíjel nebo jsem tento postoj zastávala vždy. Určitě se ale měnil tím, jak jsem postupně získávala informace. Nejprve mě „chytila“ určitá „senzace“ z médií, pak i fundovanější informace z některých odborných besed a článků.*
- ad. 3 *Registrované partnerství chápu jako velmi důležitou a potřebnou věc, hlavně po právní stránce. Člověk investuje do vztahu své city, majetek, vytváří společně s partnerem svůj domov. Určitě by partneři měli mít právo rozhodovat o tom, co se s jejich domovem stane, když přijde nemoc nebo když si partneři mezi sebou přestanou rozumět.*
- ad. 4 *Nedokážu říct, jaká by byla moje reakce. Ve vypjatých situacích může člověk reagovat jinak než je obvyklé. Samozřejmě by velkou roli hrál vliv partnera mého syna nebo dcery. Registrované partnerství bych u vážného a dlouhodobého vztahu podpořila. Ostatní členové rodiny by partnera mého dítěte určitě respektovali. Myslím, že všichni posuzujeme člověka podle toho, jak se chová k nám a ke svému okolí. Ze strany širokého okolí bych možná očekávala určitě posměšky a pomluvy.*

Jméno: Hana, věk: 55

- ad. 1 *Myslím si, že většina společnosti tento problém běžně neřeší. Diskuze vznikne vždy, když kolem tohoto tématu vznikne nějaká mediální kampaň, jako tomu bylo v roce 2006 při schvalování zákona o registrovaném partnerství. Názory lidí jsou určitě ovlivněny výchovou a prostředím, ve kterém se lidé pohybují. Především starší generace asi záležitost homosexuality a registrovaného partnerství odmítá.*
- ad. 2 *Moje děti měly kamarády s homosexuální orientací a tito kamarádi byli slušní a inteligentní lidé. Ve svém okolí znám i dospělé homosexuály. Myslím si, že je důležité, jací lidé jsou a ne to, jakou mají sexuální orientaci.*
- ad. 3 *Na registrované partnerství nemám žádný vyhraněný názor. To volba těch lidí, kteří se pro to rozhodou. Určitě bych hodnotila jako pozitivní praktické důvody (majetek, bydlení apod.)*
- ad. 4 *Z homosexuální orientace svého dítěte bych asi nebyla moc nadšená, ale určitě bych jí respektovala. Stejně tak bych respektovala jeho volbu uzavřít registrované partnerství i když s vědomím, že to nebude klasická rodina. Reakce ostatních by asi nebyla důležitá.*

Jméno: Ivana, věk: 45 let

- ad. 1 *Myslím si, že v dnešní společnosti je to tak 50 : 50. lidé jsou nejčastěji ovlivněni médii. Myslím, že za „odtabuizování“ mohou především známé osobnosti, které se nebály říct o své homosexuální orientaci na veřejnosti.*
- ad. 2 *Homosexuálové mi osobně nevadí. Jsou to lidé stejní jako my.*
- ad. 3 *Myslím si, že tento zákon nemusel být nutně schválen. Situace, které by chtěli homosexuálové řešit, to jak by se postupovalo v úředních záležitostech nebo např. vyřizováním dědictví bych zanesla spíše do občanského zákoníku.*
- ad. 4 *Nevím jak bych reagovala. Musela bych odlišnou sexuální orientaci svého dítěte respektovat a přijmout i to, že chce uzavřít registrované partnerství. Reakci lidí neumím předpovědět, ale je mi jasné, že třeba sousedi by tuto informaci jen tak nevstřebali a celá naše rodina by byla v centru dění.*

Jméno: Jana T, věk: 45 let

- ad. 1 *Domnívám se, že dnešní společnost je již celkem tolerantní k odlišnosti a to i v tomto případě. Je to zřejmě demokracií, která se v dnešní společnosti po roce 1989 usadila. Je dobré, že v České republice funguje taková tolerance k homosexuálům. Například v Polsku je situace homosexuálů přímo hrozná.*
- ad. 2 *Já jsem v této otázce také tolerantní, neodsuzuji takové lidi a respektuji jejich odlišnost.*
- ad. 3 *Nevadí mi registrované svazky. Jestli spolu dva lidé společně žijí, užívají společné nemovitosti, které si pořídili ze společných financí, tak mají mít stejná práva jako manželé. Jediné výhrady mám k osvojování dětí homosexuály. Děti mají právo na oba rodiče, jak na matku tak na otce, tedy lidi opačného pohlaví. měly by mít vzory mužského i ženského chování.*
- ad. 4 *Bylo by to pro mne velmi obtížné, ale nakonec by mi nezbylo nic jiného, než respektovat odlišnost mého dítěte, pokud bych ho nechtěla zklamat jako matka. Nevím jak by reagovali ostatní. Je každého věc, jak se s takovými situacemi vyrovná a jakým způsobem bude reagovat.*

Jméno: Marie, věk: 54 let

- ad. 1 *V dnešní společnosti se lidé tímto problémem asi příliš nezabývají, pokud se jich to nějak osobně netýká. Je to dáno tím, že homosexuálů není mnoho.*
- ad. 2 *Mám kladný vztah k homosexuálům, nemám s nimi žádné špatné zkušenosti.*
- ad. 3 *S registrovaným partnerstvím nesouhlasím. Rodina je zaměřena na výchovu dětí, není zaměřena pouze na majetkové záležitosti. V souvislosti s tím také nesouhlasím s adopcí.*
- ad. 4 *Pokud by se mi mé dítě svěřilo s homosexuální orientací, přijala bych tento fakt. Dítě bych určitě nezavrhl, ale registrované partnerství bych mu nedoporučila. V rámci rodiny bychom tuto situaci řešili tolerantně. Cizí lidé by to zřejmě odsoudili.*

Jméno: Zdena, věk: 52 let

- ad. 1 *Pokud se člověka homosexualita nějak osobně netýká, příliš se tímto tématem nezabývá. Češi jsou v tomto ohledu tolerantní. Náborové tendence podle mého ovlivňuje skutečnost, že tři čtvrtiny obyvatel naší země jsou ateisté.*
- ad. 2 *Nevadí mi, pokud neobtěžují druhé. Homosexuály hodnotím stejně, jako ostatní lidi. Oni si svou odlišnou sexuální orientaci nevybrali, ale narodili se s ní.*
- ad. 3 *Nepovažuji zákon o registrovaném partnerství za nutný, protože si myslím, že majetkové poměry lidí jsou dostatečně řešeny jinými zákony. Nesouhlasím pouze s tím, aby homosexuálové vychovávaly děti. Domnívám se, že pro správný vývoj dítěte je důležité, aby poznalo při výchově jak mužskou tak ženskou roli. Myslím, že pro výchovu dětí je ideální klasická a úplná rodina.*
- ad. 4 *Přijala bych to jako fakt. Nevím jak by reagovali ostatní, ale pokud někomu na svém dítěti záleží, tak by to chtě nechtě musel nakonec přijmout a smířit se s tím.*

Jméno: Ivana, věk: 48 let

- ad. 1 *Společnost je tolerantnější k homosexuálům než dříve. Napomáhá tomu nejspíš osvěta (médiá, kulturní programy homosexuálů apod.).*
- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům byl vždy tolerantní. Je to věc každého člověka, jakou má sexuální orientaci. Pokud nikomu neškodí, nic proti nic nemám.*
- ad. 3 *S registrovaným partnerstvím souhlasím, zaručuje právní nárok partnera například v případě úmrtí apod. Myslím taky, že se od doby, co bylo uzákoněno registrované partnerství, zlepšilo postavení homosexuálů ve společnosti.*
- ad. 4 *Byla bych ráda, že se mi moje dítě se svou homosexuální orientací svěřilo. Věděla bych tak, že má ke mně důvěru. Pokud by se chtělo registrovat se svým partnerem, tak bych mu pouze obecně doporučila to, aby prověřil kvalitu vztahu. Názory ostatních lidí by mne nezajímaly.*

Jméno: Jiří, věk: 49 let

- ad. 1 *V naší společnosti je v současné době značná tolerance vůči homosexualitě. Myslím, že menší tolerance je ale k registrovanému partnerství. Mladší generace je obecně tolerantnější. Názorové tendence jsou ovlivněny medializací tohoto tématu.*
- ad. 2 *Můj vztah k homosexuálům je velmi tolerantní. Sám znám řadu homosexuálů ze svého okolí. Jsou to lidé jako ostatní, buď dobří nebo špatní.*
- ad. 3 *Registrované partnerství schvaluji. Řadě homosexuálů umožňuje legalizovat již existující svazek.*
- ad. 4 *Pokud bych se dozvěděl o homosexuální orientaci svého dítěte, tak by mě to asi zprvu zarazilo po vyhodnocení situace bych své dítě ale určitě podpořil. V otázce registrovaného partnerství svého dítěte nemám zcela jednoznačný názor. Lidsky by mě mrzelo, že nebudu mít vnoučata.*

Analýza dat

Výsledky výzkumu jsem vyhodnocovala pomocí slovní interpretace jednotlivých otázek. Odpovědi na otázky jsou tedy zpracovány jednotlivě, podle pořadí dotazování. Otázky jsou rozdělené do dvou skupin, dle věku respondentů.

a) zástupci mladší generace

b) zástupci starší generace

Jaké názorové tendence, týkající se homosexuality a registrovaného partnerství, podle Vás převládají v dnešní společnosti? Čím myslíte, že jsou ovlivněny?

a) Respondenti odpovídali na první otázku různě, u většiny z nich však převládal názor, že dnešní společnost není příliš tolerantní a postoje lidí ve

společnosti k homosexuálům jsou spíše negativního rázu. Převážně negativní tendence tedy vnímalo 5 z 10 respondentů. Převážně kladné a tolerantní postoje k této minoritě nepředpokládal ani jeden z uvedených respondentů. Čtyři respondenti vzhledem k této otázce uvedli, že rozdílné názory má mladší a starší generace, a že jejich postoje jsou převážně ovlivněné informovaností o tomto tématu, výchovou a vzděláním. Pouze v jednom případě respondentka uvedla, že nedokáže zhodnotit postoje společnosti na dané téma.

b) Zástupci starší generace jsou toho názoru, že společnost reaguje na homosexualitu a registrované partnerství (dále RP) spíše pozitivně. Jsou o tom přesvědčeni 3 respondenti z 10. Objevil se i takový názor, že lidé jsou tolerantní k homosexuálům, ale k registrovanému partnerství zatím ne. 2 dotazovaní si myslí, že se společnost těmito tématy nezabývá, dokud se nedotkne tato problematika některého jedince osobně. Další 2 respondenti uvádí, že nedokážou posoudit názor celé společnosti, že záleží na vzdělání jednotlivých lidí, na jejich věku a na informovanosti o tomto tématu. Pouze jedna respondentka uvedla, že názor společnosti je spíše negativní.

Jak byste charakterizovali svůj vztah k homosexuálům a proč je takový?

a) Z odpovědí na tuto otázku lze vyvodit, že většina respondentů z mladší generace má k homosexuálům převážně kladný vztah. 6 respondentů z 10 odpovědělo, že má k homosexuálům kladný vztah, dvě respondentky uvedly, že jejich vztah k této minoritě je naprosto nestranný. Další dva dotazovaní uvedli, že jejich vztah k homosexuálům je stejný, jako vztah k heterosexuálům.

b) Z odpovědí starší generace respondentů je patrné, že jejich vztah k homosexuálům je v velké části kladný, je to tedy důkazem, že i starší lidé jsou tolerantní k této minoritě. Pozitivně se k homosexualitě vyjádřilo 6 dotazovaných, 3 odpověděli, že jim homosexuálové nevadí a neodsuzují je, 1 respondent odpověděl tak, že má na homosexuály stejný názor jako na

ostatní lidi. 4 respondenti dokonce uvedli fakt, že ve svém okolí znají několik lidí s odlišnou sexuální orientací či homosexuály, kteří jsou jejich bližšími přáteli.

Jak se díváte na registrované partnerství? Proč je Váš názor právě takový?

a) Téměř všichni respondenti z první skupiny zhodnotili uzákonění RP pozitivně tzn. 9 dotazovaných z 10. Pouze jedna respondentka uvedla, že jí RP přijde jako „fraška“. To však bylo dáno pravděpodobnou neinformovaností o tomto tématu.

b) Zástupci starší generace reagovali na RP souhlasně. 6 respondentů z 10 se vyjádřilo kladně. Pouze jedna respondentka s RP vyloženě nesouhlasila. Bylo to dáno nejspíš tím, že respondentka byla věřící. Zajímavé také bylo, že 2 respondentky měly takový názor, že RP jim přijde jako zbytečnost. Existují prý totiž i jiná řešení – opatření v občanském zákoníku apod. Jeden z dotazovaných neměl na RP nijak vyhraněný názor. V souvislosti s touto otázkou respondenti druhé skupiny také zmiňovali adopci dětí homosexuálními páry. Neobjevila se ani jedna pozitivní reakce na toto téma, 5 dotazovaných adopci vyloženě odmítají a další polovina (5) se vyjádřila nestranně, nebo vůbec.

Kamarád by se Vám svěřil se svojí homosexuální orientací a chtěl/a by později uzavřít registrované partnerství se svým přítelem/přítelkyní. Jak byste na toto reagovali a proč? Jak myslíte, že by reagovali ostatní lidé?

(verze pro mladší generaci)

Váš syn/dcera by se Vám svěřila se svojí homosexuální orientací a chtěl/a by později uzavřít registrované partnerství se svým přítelem/přítelkyní.

Jak byste reagovali a proč? Jak myslíte, že by reagovali ostatní lidé?

(verze pro starší generaci)

a) Co se týče otázky případné osobní zkušenosti s tématem homosexuality dopadlo vyhodnocení velmi dobře. V otázce jsem se ptala na osobní reakci respondentů na to, kdyby se otázka homosexuality blízce dotkla jejich kamarádů, rodiny apod. Bez výjimky by všichni respondenti svého kamaráda podpořili a reagovali by kladně, tz. všech 10 dotazovaných. Co se týče předpokládané reakce okolí, 6 respondentů nedokázalo odhadnout reakci druhých lidí, 3 dotazovaní by doufali, že okolí by reagovalo stejně jako oni, tz. pozitivně a pouze jeden z dotazovaných by předpokládal negativní reakci okolí. Během odpovídání na tuto otázku jsme se snažila o zjištění postoje k osvojování dětí stejnopohlavními páry. 4 respondenti se vyjádřili odmítavě, 3 respondenti by s adopcí souhlasili a 3 dotazovaní se k otázce buďto nevyjádřili nebo odpověděli, že se nad touto otázkou zatím nezamýšleli.

b) Z odpovědí respondentů z druhé skupiny na poslední otázku, týkající se případné osobní zkušenosti, vyplývá, že většina dotázaných by odlišnou sexuální orientaci svých dětí přijala a RP by respektovala. 4 z dotázaných odpovědělo tak, že by homosexualitu i RP přijali ale pouze za podmínky, že mezi oběma partnery bude fungovat vážný a dlouhodobý vztah. Pět dotazovaných se vyjádřilo tak, že by byli touto informací značně zaskočeni ale posléze by volbu svého potomka respektovali nebo by museli respektovat. Pouze jedna respondentka uvedla, že by RP svému dítěti nedoporučila. Na otázku, týkající se předpokládané reakce okolí odpověděli respondenti takto : 2 z nich nepovažují reakci okolí za důležitou, 1 z dotazovaných by předpokládal, že se okolí zachová stejně jako on, tudíž vstřícně, 4 respondenti nedokázali případnou reakci okolí odhadnout nebo se vůbec nevyjádřili a 3 ze všech dotazovaných by očekávali posměšky, pomluvy a nepochopení od okolí.

Diskuze

Hypotéza: respondenti považují společnost za tolerantní v otázkách homosexuality a registrovanému partnerství

Z výsledků analýzy výzkumu vyplývá, že respondenti považují společnost za víceméně tolerantní jak k homosexuálům, tak k registrovanému partnerství. To, že společnost někdy reaguje negativně bylo zdůvodňováno tím, že je společnost málo informovaná o těchto tématech. Za další důvody negativních reakcí bylo uváděno nízké vzdělání, vyšší věk (starší generace má tedy podle respondentů spíše negativní postoje k homosexuálům) a také předsudky vůči homosexuálům, zakořeněné v minulosti.

V souvislosti s tímto tématem bylo v odpovědích respondentů uvedeno, že pokud se homosexualita lidí nedotkne nějakým způsobem osobně, tak se o ní lidé (jakožto o téma), příliš nezajímají. Často zmiňovanou reakcí na toto téma bylo také to, že situace postojů a názorů v naší zemi je mnohem lepší než před rokem 1989.

Hypotéza: respondenti z mladé i starší generace mají shodně pozitivní vztah k homosexuálům

Co se týče osobních názorů a postojů k homosexuálům, reagovali respondenti převážně kladně. Všichni dotazovaní se k tomuto tématu vyjádřili tolerantně, s respektem k odlišnostem, které vykazuje tato skupina. Dvě respondentky například zmínily, že jejich vztah k homosexuálům je nestanný (viz. odpovědi Marcela a Lucie). Neobjevil se však takový názor, který by nějakým způsobem diskriminoval či odmítal homosexuální skupinu.

Téměř polovina dotazovaných také uvedla, že ve svém okolí zná několik lidí s odlišnou sexuální orientací, tři respondenti dokonce uvedli, že mají homosexuální přátele.

Zajímavý byl názor respondentky (viz. odpovědi Stanislava), která uvedla, že jí nevadí homosexuálové jako takoví ale vadí jí, když si někdo na své odlišné sexuální orientaci staví jistou image.

Celkově se k tomuto tématu vyjádřili respondenti pozitivně s tím, že respektují odlišnost a individualitu člověka a že od svého okolí očekávají stejné postoje jako oni.

Hypotéza: respondenti mají kladný názor na registrované partnerství

K tématu registrovaného partnerství se respondenti vyjádřili také převážně kladně. Zmiňovanými důvody, proč je uzákonění registrovaného partnerství dobré byl uváděn právní nárok partnera např. při úmrtí, nemoci apod. Registrované partnerství bylo hodnoceno jako velký pokrok v životě homosexuálů.

Negativně se k tomuto tématu vyjádřily dvě respondentky. První z nich považovala registrované partnerství za „frašku“ a hloupost (viz. odpovědi Zuzana). Tento názor byl však důsledkem právě zmíněné neinformovanosti o daném tématu. Druhá respondentka, jež se vyjádřila odmítavě k registrovanému partnerství uvedla, že s ním nesouhlasí. Zdůvodnila to tím, že homosexuální pár netvoří rodinu, a že rodina by měla být zaměřena především na výchovu dětí. Tuto funkci podle respondentky homosexuálové jako rodiče nezastávají. Tento názor byl nejspíše ovlivněn tím, že respondentka byla věřící.

Hypotéza: kdyby se téma homosexuality dotklo respondentů osobně, reagovali citlivě, s pochopením a tolerancí

V poslední otázce se měli respondenti vyjadřovat k tomu, jak by reagovali, kdyby se jim jejich dítě (popř. kamarád – u otázek pro mladší generaci) svěřilo se svou homosexuální orientací a chtělo by se v budoucnosti registrovat. I v této otázce se dotazovaní vyjadřovali pozitivně, s pochopením a tolerancí.

U starší generace bylo patrné, že by tímto tématem v rodině byli zpočátku zaskočeni ale později by fakt, že je jejich dítě jinak sexuálně orientováno, přijali. U třech respondentů (viz odpovědi Jiří, Jaroslava, Marie) bylo zmíněno, že by respektovali rozhodnutí svého potomka ale lidsky by je mrzelo, že se nedočkají vnoučat.

Zástupci mladší generace se k tomuto tématu vyjádřili tolerantně, svého kamaráda by ve všech případech podpořili v jeho rozhodnutích.

Respondenti se také mohli zamyslet nad tím, jak by mohli reagovat jiní lidé, na takovou situaci. Některé respondenty by reakce okolí nezajímala, někteří uvedli, že by očekávali stejnou reakci, jako oni samotní, tudíž pozitivní nebo přinejmenším respektující. Jedna respondentka uvedla (viz odpovědi Ivana 45 let), že by tato situace nejspíš zaskočila sousedy, a že by její rodina byla jistě v „centru dění“.

V souvislosti s touto otázkou se také respondenti mohli vyjádřit k adopci dětí homosexuálními páry. Na toto téma se vyjádřili respondenti jak z mladší tak starší generace povšechně záporně. Nejčastějšími důvody, proti adopci byly uváděny tyto: dítě, vychovávané homosexuály nemá náhled na obě role (mužskou i ženskou), homosexuálové by netvořili tradiční rodinu, adopce dětí homosexuály je nepřirozená, dítě potřebuje matku i otce. Některé názory však nebyli nijak zdůvodněné, někteří respondenti se nad touto otázkou nechtěli zamýšlet.

Co se týče výzkumu celkově, respondenti byli ochotni se ho zúčastnit, někteří se vyjadřovali k otázkám pouze stručně, jiní se vyjádřili obsáhleji.

Při samotném výběru osob pro můj výzkum bylo zajímavé, že se ho chtělo zúčastnit více žen než mužů (pouze tři muži – jeden jako zástupce mladší generace, dva jako zástupci starší generace). Muži, kteří se odmítli výzkumu zúčastnit zdůvodňovali svůj postoj tím, že neví jak by se k daným otázkám vyjádřili. Myslím, že je to bylo dáno také určitým ostychem, mluvit o takových tématech nebo nezájem věnovat se nějak hlouběji této problematice.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se věnovala tématu homosexuality a registrovaného partnerství. V teoretické práci jsem se zabývala především vysvětlením základních pojmů, týkajících se homosexuality, dále teoriemi vzniku homosexuality, historií homosexuality apod. V souvislosti s registrovaným partnerství jsem se pokusila o shrnutí základních informací o zákoně o registrovaném partnerství, který Česká republika v roce 2006 přijala. Dále jsem se věnovala zemím Evropy, ve kterých je možné uzavřít registrované partnerství nebo těm státům, které akceptují svazky tohoto druhu.

V praktické části jsem se věnovala především zkoumáním názorů veřejnosti na homosexualitu a registrované partnerství na území jižních Čech, což bylo mým cílem práce. Výzkum byl zaměřen na dvě skupiny respondentů – deset respondentů z mladé generace a deset respondentů ze starší generace. Zkoumání bylo prováděno prostřednictvím strukturovaných rozhovorů, během nichž jsem se mohla s vybranými respondenty krátce pohovořit na témata týkající se homosexuality. Z mého zkoumání vyplynul důležitý poznatek a to ten, že není přílišný rozdíl v názorech na homosexuály u mladé i starší generace. Rozdíl se objevil pouze v názorech na registrované partnerství. Starší generace považuje z větší části uzákonění registrovaného partnerství za poměrně zbytečné. Za velmi pozitivní bych hodnotila velkou míru tolerance, kterou všichni mí respondenti disponovali. Ať už se jednalo o názory na situaci homosexuálů v České republice či o zamýšlení nad tím, jak by každý z nich reagoval, kdyby se ho téma homosexuality osobně dotklo.

Určitě by bylo zajímavé věnovat se tomuto tématu ve větší míře, tj. zaměřit pohled na širší okruh respondentů. Kdybych měla psát práci, týkající se výzkumu názorů na homosexualitu znova, určitě bych rozšířila okruh otázek, týkající se tohoto tématu a také bych věnovala více pozornosti organizacím, které se sdružují homosexuální muži a lesbické ženy. Zajímavé by určitě bylo zaměřit se na názory homosexuálů samotných. Na to, jak vnímají svojí současnou situaci na našem území, jaké pomoci se jim dostává apod.

PŘÍLOHA

Seznam otázek ke strukturovanému rozhovoru

Verze pro 1. skupinu dotazovaných (18 – 25 let)

1. Jaké názorové tendence, týkající se homosexuality a registrovaného partnerství, podle Vás převládají v dnešní společnosti? Čím myslíte, že jsou ovlivněny?
2. Jak byste charakterizovali svůj vztah k homosexuálům a proč je takový?
3. Jak se díváte na registrované partnerství? Proč je Váš názor právě takový?
4. Kamarád by se Vám svěřil se svojí homosexuální orientací a chtěl/a by později uzavřít registrované partnerství se svým přítelem/přítečkyní. Jak byste na toto reagovali a proč? Jak myslíte, že by reagovali ostatní lidé?

Verze pro 2. skupinu dotazovaných (40-55 let)

1. Jaké názorové tendence, týkající se homosexuality a registrovaného partnerství, podle Vás převládají v dnešní společnosti? Čím myslíte, že jsou ovlivněny?
 2. Jak byste charakterizovali svůj vztah k homosexuálům a proč je takový?
 3. Jak se díváte na registrované partnerství? Proč je Váš názor právě takový?
 4. Váš syn/dcera by se Vám svěřila se svojí homosexuální orientací a chtěl/a by později uzavřít registrované partnerství se svým přítelem/přítečkyní. Jak byste reagovali a proč? Jak myslíte, že by reagovali ostatní lidé?
-

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura:

15. Celostátní kongres k sexuální výchově v České republice. Sborník referátů, Pardubice : Nová tiskárna Pelhřimov spol. s.r.o., 2007, 212 s. spol. s.r.o., 2007 ISBN 978-80-86559-80-3

BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ – MAŠLOVÁ, J. Třetí pohlaví? 1.vyd. Praha: Scientia medica, 1992, 124 s. ISBN 80-85526-03-4

FANEL, J. Gay historie. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2000, 538 s. ISBN 80-7272-010-4

NAKONEČNÝ, M. Úvod do psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 2003, 507. s. ISBN 80-200-0993-0

RIDLEY, M. Červená královna. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, 320 s. ISBN 978-80-7367-135-8

SCHMEIER, D. Řešení existuje (Prevence homosexuality u dnešní mládeže).1. vyd. Modřice: ACET, 2003, 173 s. ISBN 80-86687-08-2

WEISS, P., ZVĚŘINA, J. Sexuální chování v ČR – situace a trendy. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 160 s. ISBN 80-7178-558-X

ZVĚŘINA, J. Sexuologie (nejen) pro lékaře. Brno: Akademické nakladatelství, 2003, 288 s. ISBN 80-7204-264-5

Jiné zdroje:

Sbírka zákonů č. 115/2006 Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Elektronické zdroje:

004.CZ. *Homosexualita a víra*. [online]. [cit. 2008-03-27]. Dostupné na WWW: <www.004.cz/view.php?cislocclanku=2005091302-homosexualita-vira-nabozenstvi-krestanstvi-judaismus-new-age-recko>.

COLOUR PLANET. *Občanské sdružení Colour Planet*. [Online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.colourplanet.cz/>>.

EXODUS. *Úvahy k návrhům na právní uznání svazků mezi homosexuálními osobami*. [online]. [cit. 2008-04-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.homosexualita.cz/>>.

GAY INICIATIVA V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Náboženství a homosexualita*. [online]. [cit. 2008-03-27]. Dostupné na WWW: <www.iniciativa.cz/www/index.php/?page=clanek&id=1410>.

GAY A LESBICKÁ LIGA. *Gay a lesbická liga*. [Online]. [2008-06-11]. Dostupné na WWW : <<http://liga.gl.cz/gll-uvod/udaje.phtml>>

JIHOČESKÁ LAMBDA. *Jihočeská lambda*. [online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.klucicb.info/index.html>>.

LOGOS PRAHA. *O homosexualitě a křesťanství*. [online]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné na WWW <<http://logos.gl.cz/ls-dokumenty/homocirk.phtml>>.

PARTNERSTVÍ. *Registrované partnerství*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW: <<http://partnerstvi.cz/rp-informace/rp-evropa2002.phtml>>.

Sbírka zákonů č. 115/2006 *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*. [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupné na WWW:

http://www.zakonynawebu.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SB2006/115A6A02_Ob.HTM:skok#os0000>.

STUD BRNO. *STUD Brno*. [online]. [2008-06-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.stud.cz/o-nas/>>

WIKIPEDIE, OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIIE. *Homosexualita*. [online]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Homosexualita>>.

WIKIPEDIE, OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIIE. *Homofobie*. [online]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Homofobie>>.

ABSTRAKT

HAUPTMANOVÁ, K. *Postoj k registrovanému partnerství na území jižních Čech*. České Budějovice 2008. bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. David Urban.

Klíčová slova: homosexualita, registrované partnerství, organizace a sdružení homosexuálů

Práce se zabývá názory a postoji široké veřejnosti na registrované partnerství a homosexualitu jako takovou. Teoretická část charakterizuje základní pojmy, týkající se homosexuality dále zkoumá teorie jejího vzniku a také postoje jednotlivých náboženství k homosexualitě. Dále popisuje institut registrovaného partnerství a obsahuje shrnutí samotného zákona o registrovaném partnerství. Poslední část teoretické části je věnována organizacím a sdružením homosexuálů, existujícím na území České republiky.

Praktická část obsahuje výzkum, který se zabývá postoji a názory lidí na téma homosexuality a registrovaného partnerství. Cílem praktické části bylo zjistit, zda se liší názory mladší a starší generace na tato témata. Postoje lidí ve společnosti se různí avšak míra tolerance k homosexuálům a míra informovanosti o tomto tématu stoupá nezávisle na věku osob ve společnosti, což je dobrým znamením pro budoucí postavení homosexuálů na území České republiky.

ABSTRACT

The attitude of society towards registered partnership in the region of south Bohemia.

Key words: homosexuality, registered partnership, homosexuals' organizations and associations

The work deals with attitudes and opinions of broad public on registered partnership and homosexuality itself. The theoretical part specifies basic terms concerning homosexuality, theories of its development and also attitude of individual religions and their approach towards homosexuals. Furthermore it describes the institution of registered partnership and contains summary of the registered partnership law. Last part of theoretical part is devoted to homosexual organizations and associations existing within the Czech Republic.

Practical part consists of the survey dealing with approach and opinions of people concerning homosexuality and registered partnership. The target of practical part was to find out whether the opinion of young and old generation varies on this topic. The approach of people in the society is variable but the level of tolerance towards homosexuals and the rate information in these topics is increasing independently on the age of people in society. It is a good sign for the future position of homosexuals in the area of the Czech Republic.